

Kraków 13 kwietnia 2017 r.

Dr hab. n. med. Barbara Gryglewska, prof. UJ
Katedra Chorób Wewnętrznych i Gerontologii
Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum
Ul. Śniadeckich 10,
31-531 Kraków

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr pielęgniarstwa Danuty Sternal pt.

„Czynniki ryzyka odleżyn u chorych leczonych na oddziale opieki paliatywnej”

wykonanej na Wydziale Nauk o Zdrowiu Śląskiego Uniwersytetu w Katowicach,

Promotor pracy - dr hab. n. med. Jan Szewieczek

Rozprawę doktorską mgr Danuty Sternal stanowią 2 publikacje oryginalne dotyczące czynników ryzyka odleżyn u osób hospitalizowanych na oddziale opieki paliatywnej. Tematyka pracy jest niezwykle istotna z klinicznego punktu widzenia. Odleżyny, stanowią bowiem częste powikłanie hospitalizacji chorych w ciężkim stanie klinicznym, znacząco przyczyniając się do pogorszenia rokowania. Poszukiwanie czynników, których modyfikacja mogłaby przyczynić się do zmniejszenia prawdopodobieństwa występowania tej komplikacji, ma istotne implikacje praktyczne.

W skład rozprawy wchodzi dwie spójne tematycznie prace przygotowane pod kierunkiem Promotora, w których Doktorantka jest pierwszą autorką. Prace są opracowaniami oryginalnymi. Zostały one opublikowane w czasopiśmie o łącznej wartości 27 punktów według punktacji MNiSW oraz 2,133 punktów wskaźnika IF. Obie prace zostały opublikowane po uzyskaniu merytorycznej i pozytywnej oceny przez recenzentów oraz edytorów poszczególnych czasopism.

Prace wchodzące w skład rozprawy doktorskiej stanowią oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdzają ogólną wiedzę teoretyczną doktorantki, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Udział Doktorantki w opracowaniu koncepcji i prowadzeniu badań, opracowaniu projektu oraz dokumentacji, przeprowadzeniu

badania, opracowaniu wyników, a także przygotowaniu publikacji, zgodnie z załączonym oświadczeniem sięga 60%.

Tezy rozprawy doktorskiej stanowią zebranie wyników publikacji oryginalnych i mają tradycyjny układ: wstęp, założenia i cel pracy, opis metody i grupy badanej, wyniki badań, ich podsumowanie oraz wnioski, a na końcu najważniejsze pozycje piśmiennictwa oraz streszczenia w języku polskim i angielskim. Załączone też zostały kopie obu publikacji, które stanowią podstawę rozprawy.

We wstępie Doktorantka zwięźle przedstawia kliniczne aspekty związane z patomechanizmem, rozpoznaniem, oceną zaawansowania odleżyn, wpływem na jakość życia oraz znaczeniem profilaktyki dla zmniejszenia ryzyka rozwoju odleżyn. W założeniach przedstawione zostało znaczenie strategii zapobiegania powstawaniu odleżyn, w zależności od specyfiki różnych grup chorych oraz stosowane na oddziałach paliatywnych zasady postępowania. Założenia stanowią wprowadzenie do sformułowania celu badania.

W opisie metodyki zostały zawarte elementy oceny pacjenta stosowane na oddziale opieki paliatywnej prowadzone zgodnie z rozporządzeniami Ministra Zdrowia oraz Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia dotyczącymi realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej. W ocenie tej znajduje się wystandaryzowany wywiad, badanie przedmiotowe z oceną stanu odżywienia oraz ryzyka występowania odleżyn, badanie sprawności funkcjonalnej oraz badania laboratoryjne. Retrospektywną analizą objęto dane kliniczne uzyskane u wszystkich chorych hospitalizowanych na Oddziale Opieki Paliatywnej SP ZOZ Szpitala Kolejowego w Wilkowicach –Bystrej w okresie prawie 2 lat.

Wyniki badań w tezach rozprawy zostały przedstawione jako zwięźłe podsumowanie rezultatów obu publikacji stanowiących podstawę rozprawy doktorskiej. W publikacji pierwszej stanowiącej analizę danych uzyskanych u 100 chorych hospitalizowanych w ciągu 6 miesięcy, zaobserwowano istotne różnice w stężeniu sodu w surowicy między grupami, u których w trakcie hospitalizacji nie rozwinęły się odleżyny, w porównaniu z chorymi, u których ta komplikacja wystąpiła, a także w podgrupach chorych przyjętych z odleżynami, u których doszło do wygojenia ran w porównaniu do tych, u których nie udało się uzyskać poprawy. Wyniki te sugerowały znaczenie hiponatremii jako czynnika rozwoju i upośledzonego gojenia odleżyn. Rezultaty pierwszej pracy stanowiły podstawę do poszerzenia grupy badanej. W kolejnej pracy koncentrowano się na chorych przyjmowanych na oddział bez odleżyn, analizując dane pacjentów, u których w trakcie hospitalizacji

wystąpiło to powikłanie w porównaniu do pozostałych. Spośród wszystkich wskaźników klinicznych, ocenianych w trakcie hospitalizacji, zidentyfikowano pięć, jako niezależnie powiązanych z ryzykiem rozwoju odleżyn. Były to zwiększona średnia wieczorna temperatura ciała, duża średnia liczba punktów w powtarzanych ocenach w skali Waterlow, małe stężenie sodu w surowicy w kolejnych pomiarach, niska średnia wartość skurczowego ciśnienia tętniczego oraz małe stężenie hemoglobiny w kolejnych pomiarach. W ograniczeniach badania Doktorantka podkreśla, że retrospektywny charakter badania wpłynął na zakres zgromadzonych danych i niemożność określenia związku przyczynowo skutkowego między tymi czynnikami a rozwojem odleżyn. Mimo tych ograniczeń uzyskane dane stanowią cenne uzupełnienie wiedzy na temat możliwych czynników ryzyka rozwoju odleżyn, które jako potencjalnie modyfikowalne powinny być włączone do oceny chorych na oddziałach opieki paliatywnej. Konspekt kończy podsumowanie i sformułowanie wniosków, które wynikają z opublikowanych prac.

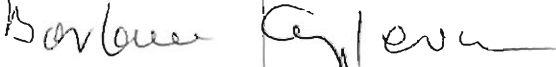
Opublikowanie przez Doktorantkę wyników badań świadczy o ich znaczącej wartości naukowej, co czyni niepotrzebną ich ponowną ocenę. Tym samym prezentowana recenzja pracy doktorskiej koncentruje się na wyborze tematyki badawczej, zasadności i spójności zestawienia artykułów oraz możliwości uzyskania uogólnionych wniosków wypływających z analizy dwóch prac wchodzących w skład rozprawy.

Wybór tematyki ma znaczenie nie tylko praktyczne, ale także poznawcze. W piśmiennictwie podkreśla się trudność w ustaleniu pojedynczego czynnika ryzyka rozwoju odleżyn, wskazując jednocześnie na znaczenie wzajemnego oddziaływania wielu czynników ryzyka, które mogą różnić się w różnych grupach chorych. Uzyskane wyniki uzupełniają naszą wiedzę w tym zakresie dotyczącą chorych paliatywnych.

Wybrane do dysertacji artykuły oryginalne obejmują wstępną i pogłębioną analizę dostępnych danych klinicznych, co umożliwiło wykrycie czynników predykcyjnych rozwoju odleżyn u chorych na oddziale opieki paliatywnej. W pracach po raz pierwszy stwierdzono występowanie zależności między wystąpieniem hiponatremii a rozwojem odleżyn u chorych oddziałów opieki paliatywnej. Uzyskane wyniki przedstawione w artykułach umożliwiły sformułowanie ogólnych wniosków. W obu publikacjach w ramach dyskusji wyniki zostały szczegółowo omówione i porównane z danymi piśmiennictwa. Uważam, że przedstawiona rozprawa doktorska stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego, a uzyskane wyniki stanowią istotny, oryginalny element badań nad problemem ryzyka rozwoju odleżyn u chorych paliatywnych.

WS

W podsumowaniu stwierdzam, że recenzowana praca doktorska Pani mgr Danuty Sternal jest wartościowa, a uzyskane wyniki stanowią oryginalny wkład Doktorantki w badaną dziedzinę wiedzy. W konkluzji stwierdzam, że opiniowana praca mgr Danuty Sternal spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim, określone obowiązującą Ustawą o tytule naukowym i stopniach naukowych oraz stawiam wniosek o jej dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab.n.med. Barbara Gryglewska, prof. UJ